

**საქართველოსა და რუსეთის
მართლმადიდებელ ეკლესიებს შორის
ლოცვით-კანონიკური კავშირის აღდგენა**

**ამონაწერი
მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის უწმიდეს პატრიარქთან
არსებული წმიდა სინოდის 1943 წლის 19 ნოემბრის,
№12 სხდომის განჩინებიდან**

**მოსმენილ იქნა სტავროპოლისა და პიატიგორსკის არქიეპისკოპოსის,
მისი უსამღვდელოესობის ანტონის მოხსენება მისი ქ. თბილისში
მივლინების შესახებ და უწმიდესი პატრიარქის წინადადება
ამ მოხსენებასთან დაკავშირებით**

თებერვლის რევოლუციის შემდეგ რუსეთის მართლმადიდებელ ეკლესიას საქართველოს მართლმადიდებელ იერარქიასთან გაწყვეტილი აქვს კანონიკური კავშირი. უთანხმოების მიზეზი გახდა, ამ იერარქიის მიერ იმდროინდელი რუსული ეკლესიის მმართველი, სრულიად რუსეთის წმიდა სინოდის კურთხევის გარეშე, ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიის გამოცხადება. თავდაპირველად ქართული ეკლესია რუსულ ეკლესიასთან შერიგებას ცდილობდა, თუმცა ამ მცდელობებს შედეგი არ მოჰყოლია. ბოლოს, მიმდინარე 1943 წელს, უწმიდესი პატრიარქი, საქართველოს კათოლიკოსი თავის ეპისტოლეში, მილოცავს რა მოსკოვის საპატრიარქო ტახტზე აღსაყდრებას, გამოთქვამს სურვილს, ორ ეკლესიას შორის ურთიერთობების აღდგენის თაობაზე და იმედოვნებს, რომ ორი და, ორი ეკლესია გააგრძელებს ცხოვრებას სრულ თანხმობაში, სულიერ ერთობასა და ურთიერთსიყვარულში.

მიგვაჩნია რა უსაფუძვლოდ ყოველივე იმის განხილვა, რაც ითქვა და დაიწერა ქართული ავტოკეფალიის დასაცავად ან მის საწინააღმდეგოდ, ასევე უგულველყოფით რა ყოველგვარ ანგარიშსწორებას, ეჭვებს, წინაზრახვებსა და სამწუხარო გაუგებრობებს, რომლებიც ხელს უშლიდნენ მოცემული საკითხის მიუკერძოებელ განხილვას, ჩვენ ამჟამად გვეძლევა ბედნიერი შესაძლებლობა შემოვიფარგლოთ მხოლოდ ყველაზე მთავრით და არსე-

ბითით: საეკლესიო კანონების თანახმად (მსოფ. IV, 17 და სხვ.), საეკლესიო საზღვრები უნდა ემთხვეოდეს სახელმწიფოებრივ საზღვრებს. საქართველო კი წარმოადგენდა რუსეთის იმპერიის განუყოფელ ნაწილს და არ სარგებლობდა რაიმე სახის, თუნდაც ფინეთისათვის მინიჭებული ავტონომიის უფლებებით. მეორე მხრივ, რუსეთის იმპერიის ძირითადი კანონების მიხედვით, თვითმპყრობელობა მართლმადიდებელი ეკლესიის საქმეში თავის ძალაუფლებას ახორციელებდა „წმიდა სინოდის მეშვეობით“. მამასადამე, საეკლესიო თვალსაზრისით, იმპერიის მთელ ტერიტორიას, საქართველოს ჩათვლით, სათავეში ედგა წმიდა სინოდი და წარმოადგენდა ერთიან რუსულ მართლმადიდებელ ეკლესიას. იმპერიის ფარგლებში სხვა, სინოდისაგან დამოუკიდებელ მართლმადიდებელ ეკლესიას, იურიდიულად არ ჰქონდა არსებობის უფლება. სწორედ ამან განაპირობა რუსი საეკლესიო სამართალმცოდნეების მკაცრი პოზიცია. ან სულაც შესაძლებელია, რომ მათთვის ფსიქოლოგიურად მიუღებელი იყო ქართული, ისევე როგორც ყველა სხვა ეკლესიის ავტოკეფალია, ვიდრე იგი მართლმადიდებლობის წიაღში რჩებოდა. ავტოკეფალიის მომხრეთა დადანაშაულება პოლიტიკურ არაკეთილსაიმედობაში დიდ სირთულეს ნამდვილად არ წარმოადგენდა. ამჟამად საქართველოს მდგომარეობა რადიკალურად შეიცვალა. მართალია, იგი, ისევე როგორც სხვა ეროვნული რესპუბლიკები, ახლაც რჩება ჩვენი სახელმწიფოს განუყოფელ ნაწილად, მაგრამ როგორც საბჭოთა კავშირის თავისუფალ წევრს, ისევე როგორც სხვებს, მასაც აქვს თავისი განსაზღვრული სახელმწიფოებრივი ტერიტორია და საკუთარი მმართველობა. ამიტომ, ჩვენი რუსული მართლმადიდებელი ეკლესია, აბარებს რა წარსულს ყოველგვარ საკანონმდებლო დავასა და ანგარიშსწორებას, მზაობითა და სიხარულით ეგებება ქართულ მართლმადიდებელ ეკლესიას, რომელიც ესწრაფვის ჩვენთან ერთობლივ ღოცვასა და წმიდა საიდუმლოებში მონაწილეობას.

დაადგინეს: მისი საფუძველზე, რომ უწმიდესმა პატრიარქმა, საქართველოს კათოლიკოსმა ქართველი იერარქების, სამღვდლო კრებულისა და სამწყსოს სახელით დაგვიდასტურა ქართული ეკლესიის ურყევი მზაობა, როგორც წარსულში, ასევე აწმყოსა და მომავალში უერთგულოს წმიდა მოციქულების მიერ ნაქადაგებ მართლმადიდებლურ სარწმუნოებასა და წმიდა მამების სწავლებას, დაიცვას საეკლესიო კანონები, რაც მისაღებია — მიიღოს, რაც არა — უარყოს, ვთვლით:

ა) მისმა უსამღვდელოესობამ, არქიებისკოპოსმა ანტონმა 1943 წლის 31 ოქტომბერს დაამყარა ღოცვითი და ეკქარისტიული კავშირი მის უწმიდესობა კათოლიკოსთან და მის დაქვემდებარებაში მყოფ სამღვდლო კრებულთან. არქიებისკოპოსის, მისი უსამღვდელოესობის ანტონის საქმიანობა, რომელიც არ ეწინააღმდეგება მოსკოვის უწმიდესი პატრიარქის მიერ არქიებისკოპოსისათვის მინიჭებულ უფლებამოსილებებს, შეფასდეს როგორც მართებული, და ამდენად:

ბ) რუსეთისა და საქართველოს, ორი ავტოკეფალური ეკლესიის ღოცვითი და ექპარისტიული კავშირი, ყველასდა სასიხარულოდ, ჩაითვალოს აღდგენილად;

გ) ეცნობოს საქართველოს სსრ-ს ფარგლებში არსებულ რუსულ მართლმადიდებელ სამწყსოს აღნიშნული მოვლენის შესახებ და განემარტოს მას, რომ ამიერიდან მისი მოვალეობაა ღმრთისმსახურების დროს მიღებული წესით, მოიხსენიოს საქართველოს უწმიდესი კათოლიკოსისა და სხვა ქართველი იერარქების სახელები და საიდუმლოების აღსრულებისთვის მიმართოს ქართველ მართლმადიდებელ სამღვდელოებას;

დ) ეთხოვოს უწმიდეს პატრიარქს, საქართველოს კათოლიკოსს, როგორც მწყემსთმთავარს, თავისი ეკლესიის წიაღში მიიღოს საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე მცხოვრები რუსული მართლმადიდებელი სამწყსო და მისცეს მას საშუალება სამრევლო პრაქტიკაში და წირვა-ლოცვის დროს დაიცვას რუსული ეკლესიის წესები და ჩვეულებები;

ე) ეთხოვოს უწმიდეს კათოლიკოს-პატრიარქს, თავის დაქვემდებარებაში მიიღოს საქართველოს ფარგლებს გარეთ — სომხეთში მცხოვრები რუსული მართლმადიდებელი სამწყსო და განიხილოს მისი საეკლესიო საქმენი, რამეთუ ტერიტორიული სიშორე და სხვა სახის დაბრკოლებები ართულებენ მათ ურთიერთობას რუსეთის ეკლესიის ხელმძღვანელობასთან;

ვ) პატრიარქის ეპისტოლე გაეგზავნოს სხვა ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიებს და ეცნობოს მათ, ჩვენ მიერ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალიის აღიარებისა და მასთან ღოცვითი და ექპარისტიული კავშირის აღდგენის შესახებ.

ყოველივე ამაზე, პატრიარქის განსაკუთრებული ეპისტოლეთი, ეცნობოს უწმიდეს პატრიარქს, საქართველოს კათოლიკოსს. ეპისტოლეს ასლები გადაეგზავნოს საქართველოში მცხოვრებ რუსულ მართლმადიდებელ სამწყსოს, აგრეთვე წერილობითი ბრძანებით აღნიშნულის თაობაზე ეცნობოს მის უსამღვდელოესობას, ალექსანდრე პოპოვი.

მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი სმრპი

წმიდა სინოდის წევრები:

ლენინგრადის მიტროპოლიტი ალექსი;

კიევისა და გალიციის მიტროპოლიტი ნიკოლოზი;

ყაზანის არქიეპისკოპოსი ანდრია;

კუბინშევის არქიეპისკოპოსი ალექსი;

იაროსლავისა და როსტოვის არქიეპისკოპოსი იოანე.

მოსკოვის საპატრიარქოს საქმეთა მმართველი —

სარატოვისა და სტალინგრადის არქიეპისკოპოსი გრიგოლი.

**უწმიდესი პატრიარქის სერგის წერილი საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქს კალისტრატეს**

**უწმიდეს უფალ კალისტრატეს, საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქს,
ჩვენს ქრისტესმიერ კმასა და თანამწირველს!**

სინოდური განჩინება, რომელიც ჩვენს წერილს თან ერთვის, ცხადყოფს, რომ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის საკითხი აღარ წარმოადგენს დავის საგანს. საქართველოს სოციალისტური რესპუბლიკის ფარგლებში საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიას ჩვენ ვაღიარებთ ავტოკეფალურად, მისი მმართველობითა და სჯულდებით, და აღვადგენთ მასთან ლოცვით და ექპარისტულ კავშირს მართლმადიდებლური აღმსარებლობის დოგმატიკისა და საეკლესიო კანონების დაცვის პირობით, კერძოდ, მხედველობაში გვაქვს, თავის არიდება ლოცვითი კავშირისაგან რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის მიერ განკვეთილ პირებთან და საზოგადოებებთან. თქვენ, როგორც ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მეთაურს, თქვენს მწყემსმთავრულ წიაღში და მამობრივ მზრუნველობაში, გადმოგცემთ აქამდე ჩვენს განმგებლობაში მყოფ რუსულ მართლმადიდებელ სამწყსოს, მცხოვრებს თქვენს საქვეუწყებო, საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე. წმიდა მსოფლიო ეკლესიის ზეციერი წინამძღოლი წყალობდეს ჩვენს გაერთიანებულ ეკლესიებს და, დაე, მოგვეცეს ურთიერთპატივისცემა და სიყვარული, მშვიდობა და სრული თანხმობა უკუნითი უკუნისამდე. ამინ!

დასასრულ, კიდევ ერთხელ, ამბორის ყოფით ვეხვევი თქვენს უწმიდესობას და მოწიწებით გთხოვთ კურთხევას თქვენ და თქვენს უსამღვდელოეს მღვდელმთავრებს, სამღვდელო კრებულს და თქვენს მართლმადიდებელ სამწყსოს. ჩემი მხრიდან, გისურვებთ ყველას ჯანმრთელობას, კეთილდღეობას და სულიერ სიმრთელებს.

სიყვარულით თქვენთვის მლოცველი,
თქვენი ქრისტესმიერი ძმა და ერთგული თანამწირველი
პატრიარქი
სერგი.

**უწმიდესი პატრიარქის სერგის მიმართვა
საქართველოში მცხოვრები რუსებისადმი**

**მღაბალი სერგი, ღმრთის წყალობით
მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი**

საქართველოში მცხოვრებ ყველა
მართლმადიდებელ რუსს:
სასულიერო და საერო პირებს,
ბერებსა და მონაზვნებს

მადლი და მშვიდობა უფლისა ჩვენი იესო ქრისტესი განმრავლდინ.

ჩემო საყვარელო, ქრისტეს წმიდა მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთ-გულნო შვილნო, დიდი სიხარულით გაცნობებთ: 1943 წლის 31 ოქტომბერს, ქ.თბილისში აღსრულდა დიადი მოვლენა. ორ მართლმადიდებელ ეკლესიას, ქართულსა და რუსულს, გაერთიანებულთ ერთი რწმენით, ერთი სწავლებითა და საიდულოებით, მთელი 25 წლის მანძილზე, თავიანთი ცოდვებისდა გამო, არ ჰქონდათ ლოცვითი კავშირი. ყოველთვის და ყოველგან ასეთი სახის სამწუხარო საეკლესიო უთანხმოება, განსაკუთრებით მძიმე უნდა ყოფილიყო თქვენთვის: თქვენ, საქართველოში მცხოვრებ, რუსული სამწყსოს უმრავლესობას, არ გქონდათ რა სულიერი ურთიერთობა არც სამღვდელოებასთან, არც საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთაფრებთან, მოკლებული იყავით მოძღვრის სულიერ ხელმძღვანელობასა და საეკლესიო ნუგეშს. მართალია, იყვნენ ისეთებიც, რომლებიც არ აცნობიერებდნენ რა საეკლესიო უთანხმოების არსს, დადიოდნენ ქართულ ტაძრებში, ლოცულობდნენ ქართველ სამღვდელოებასთან ერთად, იღებდნენ მათგან ზიარებას, თუმცა, ტაძრის დატოვების შემდეგ დარწმუნებული არ იყვნენ, სწორად იქცეოდნენ თუ არა. ასეთ მდგომარეობაში იყავით არა ერთი და ორი, არამედ 25 წელი.

და, აი, ბოლოს, 31 ოქტომბერს უთანხმოება დასრულდა, გაციისკროვნდა ღმრთიესასურველი საეკლესიო მშვიდობა. ყოველი ჩვენი შფოთი და ეჭვი წარსულს უნდა ჩაბარდეს. თქვენ, როგორც ქრისტეს ერთიანი სამწყსო, გულდაჯერებულად უნდა გაყვეთ ღმრთის მიერ ნაბოძებ ქართული ეკლესიის სამღვდელოებას და მის მამამთაფარს, უწმიდეს კათოლიკოს-პატრიარქს, ილოცოთ ტაძრებში მათთან ერთად, ღმრთისმსახურების დროს მოიხსენიოთ მათი სახელები, მიიღოთ მათგან წმიდა საიდუმლოები და საერთოდ, თავი იგრძნოთ ქართულ ეკლესიაში, როგორც ჭეშმარიტ საუფლო სახლში.

მადლობა შევწირეთ უფალს თავის ეკლესიაზე ზრუნვისა და კეთილი ზრახვისდა გამო. მადლიერებით ვადიდოთ ქართველ წმიდანთა ბრწყინ-

ვალე დასი: ქართველთა განმანათლებელი, მოციქულთა სწორი წმიდა ნინო და ურიცხვი ქართველი მოწამენი და მოღვაწენი, რომლებიც რუსეთის გაქრისტიანებამდე მრავალი საუკუნით ადრე უკვე ფლობდნენ იესო ქრისტეს სიტყვას. გეწამს, რომ ღმერთმა შეისმინა ზეცით კურთხეული საქართველოს ლოცვები, მით უფრო კი წმიდა ღმრთისმშობლის ვედრება, მისი წილხვედრი ქვეყნისათვის და კეთილად აღასრულა ყოველივე ყველა მართლმადიდებლისათვის. ვადიდოთ უფალი უკუნითი უკუნისამდე!

პატრიარქ სერგის რწმუნებულობის სიგელი აღმოსავლეთის პატრიარქებს

ჩვენს ქრისტესმკიარ ძმასა და თანამგირველს,
მის ყოვლადუსამღვდელოესობას,
კონსტანტინეპოლის – ახალი რომის
არქიეპისკოპოსსა და მსოფლიო
პატრიარქს, უფალ ბენიამენს

1917 წელს, თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, საქართველოს მართლმადიდებელმა ეკლესიამ, რომელიც ამ დრომდე წარმოადგენდა რუსული ეკლესიის განუყოფელ ნაწილს და ექვემდებარებოდა სრულიად რუსეთის წმიდა მმართველ სინოდს, რუსული ეკლესიის უმაღლესი ხელმძღვანელობის თანხმობის გარეშე გამოაცხადა ავტოკეფალია. გაწყდა ლოცვითი კავშირი ორ დას, ორ ეკლესიას შორის. თადაპირველად, ქართველების მხრიდან იყო შერიგების მცდელობები, მაგრამ რუსული ეკლესიის მიერ ყველა ეს მცდელობა უგულველყოფილ იქნა. წმიდა სინოდი, როგორც სახელმწიფოებრივი დაწესებულება, თავის მოვალეობად თვლიდა იმპერიის ძირითადი კანონის დაცვას, რომლის თანახმად, იმპერიის ტერიტორიაზე, შესაბამისად საქართველოშიც, საეკლესიო საქმეში მეფის ხელისუფლება მოქმედებდა მხოლოდ წმიდა სინოდის მეშვეობით. მაგრამ შემდგომში, უკვე სინოდის გარეშეც, რუსული მხარე, გარკვეულწილად ინერციით, გარკვეულწილად კი, ალბათ, ქართველების „თვითნებობის“ გამო, ისევ იმავე პოზიციაზე იდგა. ასე გრძელდებოდა მთელი 25 წელი, ვიდრე საპატრიარქოს აღდგენამდე. ეს აღდგენა საბაბი გახდა საქართველოს უწმიდესი კათოლიკოსისათვის, ჩვენს ეკლესიასთან განეახლებინა ავტოკეფალიის საკითხის განხილვა. ჩვენი საპატრიარქო ტახტზე აღსაყდრებასთან დაკავშირებით გამოგზავნილ მისალოც დეპეშაში უწმიდესმა კალისტრატემ გამოთქვა სურვილი და იმედი, რომ ამიერიდან ჩვენი ეკლესიები დაამყარებენ კავშირს და იცხოვრებენ მშვიდობაში და ერთად, თანხმობით იმოღვაწე-

ბენ ღმრთის სადიდებლად. დეპეშის საპასუხოდ, ვითარებაში გასარკვევად, მე, ჩემს წარმომადგენლად, თბილისში მივავლინე მისი უსამღვდელოესობა, სტავროპოლის არქიეპისკოპოსი ანტონი და საქმის კეთილად დასრულების შემთხვევაში, დაუვალე ჩემი და მთელი რუსული ეკლესიის სახელით, დაამყაროს ექპარისტული კავშირი უწმიდეს კალისტრატესთან და მის ქვესაუწყებო სამღვდელოებასთან. და, აი, 1943 წლის 31 ოქტომბერს, კვირას შედგა ჩვენთვის სანუკვარი და ღმრთისათვის სასურველი შერიგება ორი ეკლესიისა. ამ დღეს, ქ. თბილისის უძველეს საკათედრო ტაძარში, საქართველოს უწმიდესმა კათოლიკოს-პატრიარქმა, ქართული საეკლესიო იერარქიისა და ქართველი სამღვდელოების თანამონაწილეობით, ჩაატარა საზეიმო ლიტურგია. მათთან ერთად მსახურობდა და ქრისტეს წმიდა საიდუმლოებს ეზიარებოდა ჩვენი რუსი არქიეპისკოპოსი ანტონიც. ქ.თბილისის მოსახლეობა ცრემლნარევი სიხარულით შეხვდა ეკლესიების შერიგებას და გულითადად ულოცავდა თავის კათოლიკოსსა და ჩვენს წარმომადგენელსაც, რომელმაც ყველასათვის ესოდენ სასიხარულო ამბავი ჩამოიტანა. მოსკოვში ჩამოსვლისთანავე არქიეპისკოპოსმა ანტონმა, მე და წმიდა სინოდს მოგვახსენა თბილისში ჩატარებული მოლაპარაკებების შესახებ, რომელიც ერთობლივი ექპარისტული მსახურებით დასრულდა.

მოხსენების მოსმენის შემდეგ, წმიდა სინოდმა ჩემი თავმჯდომარეობით მოიწონა არქიეპისკოპოს ანტონის საქმიანობა და გამოიტანა განჩინება ჩვენი ეკლესიის ქართულ ავტოკეფალურ ეკლესიასთან კავშირის აღდგენის შესახებ. ა. წ. 21 ნოემბერს მოსკოვში, ჩვენს საკათედრო ტაძარში, საზეიმო ლიტურგიის დროს წარმოთქმულ ქადაგებაში, მე საეკლესიო მრევლს მოვახსენე ეკლესიების შერიგების შესახებ თბილისში და მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიების წარმომადგენელთა შორის პირველად მოვიხსენიე საქართველოს უწმიდესი კათოლიკოს-პატრიარქის სახელი.

ვუგზავნით რა თქვენს ყოვლადუწმიდესობას ზემოაღნიშნული სინოდური განჩინების ასლს, ღრმად გეწამს, რომ თქვენი უწმიდესობა, ზეციურ ძალებთან ერთად, გაიზიარებს ჩვენს საერთო სიხარულს და ორი შერიგებული ეკლესიის მიმართ აღვლენილი გულითადი ლოცვებით, დაამტკიცებს შემდგარ შერიგებას.

მოწიწებით გთხოვთ კურთხევას, დიდი პატივისცემითა და ქრისტესმიერი სიყვარულით

თქვენი უწმიდესობის მოყვარული ძმა და თანამწირველი
მღაბალი სერგი, ღმრთის წყალობით მოსკოვისა და
სრულიად რუსეთის პატრიარქი

უწმიდესი პატრიარქის სერგის მიერ ასეთივე შინაარსის სიგელები გადაეცაზნათ აღმოსავლური ეკლესიების სხვა პატრიარქებსაც: ალექსანდრიის პაპსა და პატრიარქს, უნეტარეს ქრისტეფორეს; ანტიოქიის პატრიარქს, უნეტარეს ალექსანდრეს და იერუსალიმის პატრიარქს, უნეტარეს ტიმოთეს.

**სტავროპოლისა და პიატიგორსკის არქიეპისკოპოსის,
მისი უსამღვდელოესობის ანტონის მოხსენება უწმიდესი
პატრიარქის სერგის მიერ ქ.თბილისში მის
მივლინებასთან დაკავშირებით**

ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიის გამოცხადებიდან (1917) ვიდრე დღემდე, ორ მართლმადიდებელ ეკლესიას გაწევრიტლი ჰქონდა ლოცვითი ერთობა. საერთო რწმენის, საერთო სწავლებისა და წმიდა საიდუმლოების მქონე ორ ეკლესიას უთანხმოების გამო გაწევრიტლი ჰქონდა ლოცვითი და კანონიკური კავშირი. მხოლოდ წელს, მისი უწმიდესობის კეთილი ნებით, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქთან მოსალაპარაკებლად, ეკლესიებს შორის ლოცვით-კანონიკური კავშირის გაწევრების საბოლოო ლიკვიდაციისათვის, ქ.თბილისში მივლინებულ იქნა სტავროპოლის არქიეპისკოპოსი ანტონი. ამ მოვლენის საფუძველი გახდა საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ მისი უწმიდესობის აღსაყდრების დღეს გამოგზავნილი მისალოცი დეპეშა, რომელშიც იგი გამოთქვამდა სურვილს, რომ ორ დას, ორ ეკლესიას ეცხოვრათ სრული თანხმობით, სულიერი ერთობითა და ურთიერთსიყვარულით.

1943 წლის 28 ოქტომბერს მისი უსამღვდელოესობა, არქიეპისკოპოსი ანტონი ეახლა საქართველოს კათოლიკოსს და შემდეგი სიტყვით მიმართა: „თქვენო უწმიდესობავ, მეუფეო!

მისმა უწმიდესობამ, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის უწმიდესმა პატრიარქმა, დამნიშნა რა სტავროპოლის კათედრაზე სტავროპოლისა და პიატიგორსკის არქიეპისკოპოსად, მიბრძანა, რომ სტავროპოლში ჩასვლისა და ჩემდამი რწმუნებული ეპარქიის საქმეთა გაცნობის შემდეგ, პირველივე შესაძლებლობისთანავე ჩამოვსულიყავი თქვენთან, როგორც საქართველოს ავტოკეფალური ეკლესიის მამამთავართან, რათა ადგილზე ყოფილიყო გამოინახული რუსულ და ქართულ ეკლესიებს შორის გაწევრიტლი ლოცვითი და კანონიკური კავშირის აღდგენის საშუალებები.

ჩვენი უწმიდესი პატრიარქის ნებისა და სამსახურეობრივი მივლინების მიზნების შესასრულებლად ვეახელი თქვენს უწმიდესობას და ვიმედოვნებ, რომ ჩემი ჩამოსვლა უშედეგო არ იქნება. ვიდრე დავიწყებდეთ მოლაპარაკებას, თავს ვაღდებულად ვთვლი, მოვახსენო თქვენს უწმიდესობას შემ-

დები: რაც შეეხება ზოგად კანონიკურ დებულებას, რომლის თანახმადაც საეკლესიო საზღვრები უნდა ემთხვეოდეს საერო საზღვრებს, რუსეთის საპატრიარქო მზად არის ცნოს საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია ტერიტორიული ნიშნით, საქართველოს სსრ ფარგლებში.

მაგრამ, როგორც ქართული ეკლესიის, ისე რუსული ეკლესიის სასულიერო პირთათვის, ავტოკეფალია თითქმის კარგავს ყოველგვარ ინტერესს, თუკი ორ ეკლესიას შორის იმედგეროვნად არ იქნება აღდგენილი ლოცვითი და კანონიკური კავშირი. ლოცვითი და კანონიკური კავშირის აღდგენას შეიძლება ხელი შეუშალოს ქართული ეკლესიის ლოცვითმა კავშირმა რუსული ეკლესიისაგან გამოყოფილ ანტიკანონიკური ხასიათის სხვადასხვა საეკლესიო ჯგუფთან. ჩვენი ლოცვითი, ასევე კანონიკური ერთობა რომ აღსრულდეს წმიდა კანონების დაცვით და მორწმუნე მართლმადიდებელი

ქრისტიანების მხრიდან არ გამოიწვიოს გაკიცხვა, საყვედური და ცდუნება, რამეთუ რწმენის დამცველი ყოველთვის იყო და არის მართლმადიდებელი ხალხი (იხ. „მართლმადიდებლური სარწმუნოება“), მე, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის უწმიდესი პატრიარქის მიერ მონიჭებული უფლებამოსილებით, უმორჩილესად გთხოვთ თქვენ, თქვენო უწმიდესობაჲ, მოიღეთ წყალობა და ამომწურავად, შეძლებისამებრ წერილობითი ფორმით, უპასუხეთ შემდეგ კითხვას: რა ურთიერთობაშია საქართველოს ეკლესია ზემოაღნიშნულ საეკლესიო ჯგუფებთან?

თქვენი პასუხიდან გამომდინარე, ნათელი გახდება, შეძლებს თუ არა რუსული ეკლესია აღადგინოს და დაამყაროს კანონიკური და ლოცვითი კავშირი ქართულ ეკლესიასთან, კერძოდ, თქვენთან, როგორც მის წინამძღოლთან, კათოლიკოს-პატრიარქთან“.

კათოლიკოს-პატრიარქმა არქიეპისკოპოსის ანტონის მიმართვაზე უპასუხა:

„თქვენო უსამღვდელოესობაჲ, მეუფე ანტონ!

თავს მოვალედ ვთვლი თქვენს შეკითხვას ეუპასუხო შემდეგი: ქართველ ხალხს, „ვინადგან ერთი ღმერთი გვიცნობიეს, არღარა უარ-გვიყოფიეს და არცა ოდეს წვალებისა მიმართ მიდრეკილ არს ნათესავი ჩვენი“ (ღირსი მამა გიორგი მთაწმინდელის სიტყვები, წარმოთქმული 1053 წელს ანტიოქიის პატრიარქის პეტრე III წინაშე). იცოდა რა ქართველების ასეთი სიმტკიცე და ერთგულება ქრისტეს სარწმუნოებისადმი, ფართო და ღრმა ერუდიციით გამორჩეულმა მოსკოვის მიტროპოლიტმა ფილარეტმა (1867) ქართულ ეკლესიას „ძველი მართლმადიდებლობის ერთგული დამცველი და რუსული ეკლესიის მართლმადიდებლობის მოწმე“ უწოდა. წმიდაო მეუფეო! რანიც ვიყავით წარსულში, იგივე ვრჩებით აწმყოშიც: საქართველოს საკათოლიკოსოში არსებულ საეკლესიო მრევლს, განურჩევლად ეროვნებისა, მართლმადიდებლობის კალთის ქვეშ, მშვიდობითა და თანხ-

მობით მცხოვრებს, რომელიც მემორჩილება მე, არავითარი ანტიკანონიკური გადახრები, რომელთაც შეუძლიათ ხელი შეუშალონ რუსული და ქართული ეკლესიების ლოცვით-კანონიკური კავშირის აღდგენას, არ გააჩნია“.

ამის შემდეგ დაიწყო მოლაპარაკებები. მისმა უსამღვდელოესობამ, არქიეპისკოპოსმა ანტონმა საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს დაუსვა მთელი რიგი კითხვები, კერძოდ: ჰყავთ თუ არა მათ დაქორწინებული ეპისკოპატი; ჰყავთ თუ არა მეორედ დაქორწინებული სამღვდელოება; ხომ არ აქვთ ლოცვითი კავშირი რუსული ეკლესიისაგან განდგომილ და მის მიერ განკვეთილ ანტიკანონიკურ ჯგუფებთან. და მხოლოდ მას შემდეგ, რაც კათოლიკოს-პატრიარქმა ამომწურავი პასუხებით, დაბეჯითებით დაარწმუნა იგი, მისმა უსამღვდელოესობამ, არქიეპისკოპოსმა ანტონმა, მისი უწმიდესობა მოსკოვის პატრიარქის მიერ მინიჭებული უფლებამოსილების საფუძველზე, კანონიკურად შესაძლებლად ჩათვალა, ეთხოვა ერთობლივი ღმრთისმსახურების ჩატარების უფლება, რომელიც შედგა საქართველოს უძველეს საკათედრო ტაძარში – სიონში, 31 ოქტომბერს, რითაც ორ ეკლესიას შორის ფაქტობრივად აღდგა ლოცვითი კავშირი. საზეიმო ლიტურგიის დროს, ღმრთისმსახურებაში კათოლიკოს-პატრიარქის და მისი უსამღვდელოესობის, არქიეპისკოპოსის ანტონის გარდა, მონაწილეობას იღებდნენ მისი უსამღვდელოესობა, ნინოწმინდის ეპისკოპოსი დიმიტრი, კათოლიკოს-პატრიარქის ქორეპისკოპოსი, აგრეთვე, ქ. თბილისის ქართველი და რუსი დაბალი წოდების სამღვდელოება.

საღმრთო ლიტურგიის დასრულების შემდეგ, პარაკლისის წინ, როცა მთელი სამღვდელოება კათოლიკოს-პატრიარქის წინამძღოლობით ტაძრის შუაგულში გამოვიდა, რათა სამადლობელი პარაკლისი გადაეხადა, მისმა უსამღვდელოესობამ ანტონმა სიტყვით მიმართა კათოლიკოს-პატრიარქს:

„თქვენო უწმიდესოაზ, წმიდაო მეუფეო, მოწყალეო მამაო და მწყემსმთავარო! დღევანდელი საზეიმო ღმრთისმსახურებით აღდგენილია ლოცვითი კავშირი ორ მართლმადიდებელ ეკლესიას – ქართულსა და რუსულს შორის.

უდიდეს ბედნიერებად მიმაჩნია დღევანდელ დღესასწაულში მონაწილეობა, ერთი მხრივ, როგორც ორი ეკლესიის ცხოვრებაში ამ სამწუხარო მოვლენის სათავეებთან მდგარ ცოცხალ მოწმეს, ხოლო მეორე მხრივ, როგორც მისი საბოლოო ლიკვიდირების თანამონაწილესა და შუამდგალს. და ამიტომ, როგორც მისი უსამღვდელოესობის, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქის სერგის წარმომადგენელს, წმიდათა-წმიდა მოვალეობად მიმაჩნია, მივულოცო თქვენს უწმიდესობას ლოცვითი კავშირის აღდგენის საზეიმო დღე, რომელიც, როგორც ქართული, ისე რუსული ეკლესიისათვის, ისტორიულია.

ერთი და ორი კი არა, მთელი 25 წელი გავიდა. ამ ხნის მანძილზე, გვერდი-გვერდ თანაარსებულ ორ ეკლესიას, საერთო რწმენით, სწავლებით, წმიდა საიდუმლოებებითა და კანონებით, განგების ნებით არ ჰქონდა ლოცვითი და კანონიკური კავშირი და ამ დრომდე რაღაც ფარულ უთანხმოებაში იმყოფებოდა. ქადაგებდნენ მშვიდობას, რომელიც თავად არ ჰქონდათ ერთმანეთში; ჰქონდათ საერთო რწმენა და წმიდა საიდუმლოები, ლოცვითი კავშირი კი გაწყვეტილი იყო. რაღა უნდა იყოს ამ მოვლენაზე საჯალალო ეკლესიების ცხოვრებისათვის! და მხოლოდ დღევანდელ დღეს, ესოდენ ხანგრძლივი დროისა და წინასწარი ახსნა-განმარტებებისა და მოლაპარაკებების შემდეგ, ეკლესიებმა დაამყარეს ლოცვითი და კანონიკური კავშირი.

ჭეშმარიტად კურთხეულია დღევანდელი დღე და კურთხეულია უფალი, რომ გაგვეერთიანა!...

თუკი წმიდა სახარების მიხედვით, „ასევე ხარობენ ღმრთის ანგელოზნი ერთი მონანიე ცოდვილის გამო“ (ლუკ. 15,10), ჩვენ რაღა უნდა ვთქვათ და როგორ წარმოვიდგინოთ ის სიხარული და ზეიმი „ცათა შინა“, როცა ერთი და ორი ადამიანი კი არა, არამედ ორი ეკლესია, როგორც ღვიძლი დები, ივიწყებენ რა ისტორიულ ანგარიშსწორებასა და უთანხმოებას, ეკონებიან ერთუროს და გამთლიანებული გულისა და ერთიანი ბაგეებით აღიდეგენ შემოქმედსა და ჩვენს მხსნელს იესო ქრისტესა და ღმრთისმშობელს.

მოციქულთა დროიდან მოყოლებული, სულიწმიდის გარდამოსვლის დღიდან, წმიდა ეკლესია საეკლესიო ერთობის, თანხმობისა და მშვიდობისაკენ მოგვიწოდებს: „რაჟამს ცეცხლისა ენანი განუყვნა, ერთბამად მიიყვანა იგინი, ამისთვისცა ერთობით ვადიდებდეთ სულსა ყოვლად-წმიდასა, თანასწორსა მამისა და ძისასა“, — ასე გალობენ კონდაკში სულიწმიდის გარდამოსვლის დღეს.

საეკლესიო მშვიდობისაკენ მოგვიწოდებენ და გვმოდვრავენ წმიდა მამებიც. წმიდა იოანე ოქროპირი თავის ერთ-ერთ წიგნში საეკლესიო უთანხმოებებისა და განხეთქილების შესახებ წერს: „ისე არაფერი არღვევს ეკლესიის მთლიანობას, როგორც ძალაუფლების სიყვარული; ისე არაფერი იწვევს ღვთის რისხვას, როგორც ეკლესიის განხეთქილება“ (ტ.1, გვ.47). სხვაგან იგი აღნიშნავს: „ეკლესია თანხმობა და ერთსულოვნება“.

ამიტომ არის დღევანდელი დღე, როგორც ჩვენი ეკლესიების ერთობისა და გამთლიანების დღე, ესოდენ სასიხარულო და დაუვიწყარი.

სასიხარულოა, უპირველეს ყოვლისა, თქვენთვის, თქვენო უწმინდესობაჲ და უნეტარესო წინამძღოლო ქართული ეკლესიისა, რამეთუ თქვენ ამყარებთ რა რუსულ ეკლესიასთან ლოცვით კავშირს, ამით სრულიად მსოფლიო ეკლესიასთანაც ამყარებთ კავშირს, რამეთუ რუსული ეკლესია მსოფლიო ეკლესიის ნაწილია, რომლის ისტორიული წარმომადგენლები აღმოსავლეთის პატრიარქები არიან, კერძოდ: მსოფლიო

პატრიარქი, უწმიდესი ბენიამენი; ალექსანდრიის პატრიარქი, უნეტარესი ქრისტოფორე; ანტიოქიისა და სრულიად აღმოსავლეთის პატრიარქი, უნეტარესი ალექსანდრე; იერუსალიმის პატრიარქი, უნეტარესი ტიმოთე და მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი, უწმიდესი სერგი.

ამყარებთ რა მათთან ლოცვით კავშირს, თქვენ ზღვებით სრულუფლებიანი, კანონიკურად დამოუკიდებელი ქართული ავტოკეფალური ეკლესიის მამამთავარი.

ბრძანეთ, ნუთუ ეს დიდ სიხარულს არ განიჭებთ? განა სულიერი ნუგეში არ არის — გქონდეს ლოცვითი კავშირი სრულიად მსოფლიო ეკლესიასთან და თქვენი ეკლესიის წინამძღოლობით ახორციელებდეთ მსოფლიოს ერთიანობის იდეას, და რაც მთავარია, აღასრულებდეთ უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს უმნიშვნელოვანეს მცნებას, განშორების წინ, ვნების კვირამდე ცოტა ხნით ადრე თავის მოწაფეებს რომ დაუტოვა: „გიყვარდეთ ერთმანეთი; და როგორც მე შეგიყვარეთ თქვენ, ასევე გიყვარდეთ თქვენც ერთმანეთი. იმით გიცნობთ ყველა, რომ ჩემი მოწაფეები ხართ, თუ გექნებათ ერთმანეთის სიყვარული“ (ინ. 13, 34-35).

ასევე სასიხარულოა დღევანდელი დღე ჩვენი რუსული ეკლესიის მამამთავრის, მისი უწმიდესობის მოსკოვის პატრიარქისათვის, რომელიც, მერწმუნეთ, რუსული ეკლესიის სათავეში დგომის პირველივე დღიდან გულწრფელად განიცდიდა და წუხდა ორ მეზობელ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის არსებული ლოცვითი და კანონიკური უთანხმოების გამო და გამუდმებით ფიქრობდა ამ უთანხმოების ლიკვიდაციის საშუალებების მოძიებაზე. და ამიტომ, ორ ეკლესიას შორის შემდგარი ლოცვითი კავშირის აღდგენის შესახებ ცნობას, იგი შეხვდება ღმრთისა და საქართველოს ზეციური მფარველის, ღმრთისმშობლისადმი ღრმა მადლიერების გრძნობით, მათ მიერ ბოძებული და გარდმოვლენილი მადლმოსილი საეკლესიო მშვიდობისა და ლოცვითი კავშირის აღდგენის გამო. მასთან ერთად გაიხარებენ რუსული ეკლესიის მწყემსმთავრები და სამღვდელოება, რომლებსაც ამ დღიდან ეძლევათ კანონიკური შესაძლებლობა მშური ლოცვითი კავშირი დაამყარონ თქვენი ავტოკეფალური ეკლესიის მწყემსმთავრებთან და სამღვდელოებასთან.

მაგრამ, განსაკუთრებული სიხარულით ამ მოვლენას მაინც თქვენდამი რწმუნებულ საკათოლიკოსოს რუსული სამწყსო შეხვდება: სასულიერო და საერო პირები, ბერები და მონაზვნები, რომლებიც არსებულ, სამწუხარო საეკლესიო გარემოებათა გამო, მრავალი წლის განმავლობაში რჩებოდნენ საეკლესიო ხელმძღვანელობის გარეშე და როგორც უმწყემსოდ გაფანტული, გზააბნეული ცხვრები, ცხოვრობდნენ რელიგიური გრძნობების დაკმაყოფილებისა და ეკლესიის გარეშე, და თუკი ზოგიერთი მათგანი მაინც დადიოდა თქვენს ეკლესიებში, ტაძრის დატოვების შემდეგ მათ ყოველთვის ქენჯინდათ ქრისტიანული სინდისი...

ისმის კითხვა: ვინ არის მიზეზი ასეთი ნათელი ზეიმისა, ყველასათვის ესოდენ სასიხარულო დღისა? გეტყვით პირდაპირ, ყოველგვარი გაზვიადებისა და პირფერობის გარეშე: ამ საერთო სულიერი სიხარულის მიზეზი ხარო თქვენ, თქვენო უწმიდესობავ, და ამიტომ ქებათა-ქება თქვენ, რამეთუ თქვენ ბრძანდებოდით ორ ეკლესიას შორის მშვიდობისა და სიყვარულის დამკვიდრების ინიციატორი! ქებათა-ქება თქვენ, რამეთუ თქვენ პირველმა მოისურვეთ და გააცნობიერეთ ღმრთის ორ ეკლესიას შორის ლოცვითი და კანონიკური კავშირის აღდგენის მნიშვნელობა და აუცილებლობა!... როგორ შეიძლება ვდუმდეთ და არ ვუმაღლოდეთ თქვენს უწმიდესობას თქვენი სულიერი თვალსაწიერის სიფართოვისა და ღროული და ღირსეული გამბედაობისა და სიმტკიცისათვის?!

მაშინ, როცა ჩვენმა და თქვენმა სამშობლომ, უსასტიკესი ომის დროს, მსხვერპლად გაიღო თავისი საუკეთესო შვილების სიცოცხლე, როცა ზოგიერთი მხარე და ქალაქი ჩვენი სახელგანთქმული მეომრების სისხლით იყო მორწყული, როცა დაუნდობელი მტერი უმოწყალოდ ანგრევდა ჩვენ ქალაქებსა და სოფლებს; იმ დროს, როცა ჩვენი მთავრობის ბრძენი წინამძღოლისა და მეთაურისაგან გონებისა და ტაქტის, აგრეთვე, მთელი სამხედრო ძალებისა და სამოქალაქო მოსახლეობის განსაკუთრებული მობილიზება იყო საჭირო, რათა საბოლოოდ განედევნათ ჩვენი სამშობლოს ტერიტორიიდან გაამპარტავებული მტერი, სწორედ ამ ურთულეს დროებაში, სახელმწიფოსათვის უმძიმეს მომენტში თქვენ, თქვენო უწმიდესობავ, ჩვენი პატრიარქისადმი გამოგზავნილი მისალოცი დეპეშით ძმური ურთიერთობა შემოგვთავაზეთ; თქვენ ინებეთ და გამოთქვით სურვილი, რომ ორ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის აღდგენილიყო მშვიდობა და თანხმობა და ერთიანი ლოცვითი ძმური კავშირით გეთხოვათ კურთხევა ზეციური მსახურისათვის, ჩვენი გმირი მეომრების საბოლოო გამარჯვებისათვის მტერზე.

დაე, უკუნითი უკუნისამდე სუფევდეს და განმტკიცდეს ორ ეკლესიას შორის ეს ლოცვით-კანონიკური კავშირი და ძმური სულიერი ერთობა.

თქვენო უწმიდესობავ!

მისი უწმიდესობა მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი სერგი გიცნობთ თქვენ როგორც საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მაღალყოვლადუსამღვდელოეს წინამძღვარს, როგორც კათოლიკოს-პატრიარქს, რომელმაც ზედმიწევნით კარგად იცის ეკლესიის ისტორია და მისი წმიდა კანონები; გიცნობთ როგორც შინაგანი სულიერი სიმტკიცით გამორჩეულ, საეკლესიო მსახურებითა და ცხოვრებისეული ღრმა გამოცდილებით თმადათოვლილ, ღვაწლმოსილ მოღვაწეს უძველესი ქართული ეკლესიისა, და ამდენად, მისი უწმიდესობა მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი სერგი იმედოვნებს, რომ მასთან ლოცვითი კავშირის აღდგენის დღიდან თქვენ, თქვენო უწმიდესობავ, შემდგომშიც არ დაამყარებთ ლოცვით კავშირსა და ურთიერთობას არცერთ ანტიკანონიკური ხასიათის

საეკლესიო ჯგუფთან და ისევ მტკიცედ და ურყევად, წმიდა კანონების საფუძველზე გააგრძელებთ თქვენი ეკლესიის ხელმძღვანელობას. მისი უსამღვდელოესობა, მოსკოვის პატრიარქი ასევე დარწმუნებულია, რომ თქვენ, თქვენი ფართო საეკლესიო ერუდიციიდან გამომდინარე, გაითვალისწინებთ თქვენი საკათოლიკოსოს რუსი ეროვნების ადამიანების რელიგიურ თავისებურებებსაც, რომელთაც უყვართ ღვთისმსახურებისა და ტაძრების მშვენიერება, პატივს სცემენ საეკლესიო დღესასწაულებს, იცავენ საეკლესიო წეს-ჩვეულებებს და მიუჩნევენ მათ ისეთ მოძღვრებს, რომელთათვისაც უცხო არ იქნება ეს თავისებურებები და სათანადო გულმოდგინებითა და მოკრძალებით აღასრულებენ მათთვის ღვთისმსახურებას, ხოლო ორ ეკლესიას შორის ლოცვითი უთანხმოების გამო შეწუხებული რუსი მორწმუნეები, უკვე მშვიდი სინდისით ილოცებენ თქვენს ტაძრებში, თქვენს სამღვდელოებასთან და მორწმუნე ქართველ ხალხთან როგორც ერთი სამწყსო, რომლის დამოუკიდებელი მწყემსმთავარი ბრძანდებით თქვენ, თქვენო უწმიდესობავ.

დარწმუნებული იყავით, თქვენო უწმიდესობავ, რომ დღეიდან თქვენთან, როგორც ქართული ეკლესიის წინამძღვართან, მოვა ბევრი, სხვადასხვა წოდებისა და მდგომარეობის რუსი ეროვნების ადამიანი, სასულიერო და საერო პირი. ზოგი კურთხევისათვის, ზოგი რჩევისათვის, ზოგი კი ცხოვრებისეული საჭირობოროტო საკითხების მოსაგვარებლად და ჩვენ გვჯერა, რომ ყველა მათგანი, თქვენი სახით, იპოვის ბრძენ მეუფეს, კეთილ და მოწყალე მამასა და სულიერ ხელმძღვანელს.

თქვენო უწმიდესობავ, თქვენს საპატრიარქო გამგებლობასა და მზრუნველობაში, საქართველოს ავტოკეფალური ეკლესიის წიაღში, დღევანდელი დღიდან მიიღეთ საქართველოში მცხოვრები ყველა მართლმადიდებელი რუსი მორწმუნე. აკურთხეთ ისინი, დამოძღვრეთ, დააყენეთ თითოეული მათგანი ხსნის გზაზე და შეუნარჩუნეთ მართლმადიდებლობის სიწმინდე, რითაც ოდითგანვე გამოირჩეოდა ქართული ეკლესია. ჩვენ კი შეგვინდოს უძღურთა მკურნალმა და გლახაკთა აღმავსებელმა სული წმიდის მადლმა ის ისტორიული შეცოდებანი, რომლებმაც უწინ ჩვენი მართლმადიდებელი ეკლესიების ცხოვრებაში გამოიწვია თქვენთვის და ჩვენთვის სამწუხარო, ამჟამად, ღვთის წყალობით ლიკვიდირებული, ლოცვითი უთანხმოება. ამინ“.

პარაკლისის დამთავრებისთანავე და წესისდა მიხედვით, საბჭოთა სახელმწიფოს, მისი მთავრობისა და მხედრობის სადიდებლად წარმოთქმული მრავალქამიერის შემდეგ, დღევანდელი უსურვეს მის უწმიდესობას, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქს და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს. დასასრულ, კათოლიკოს-პატრიარქმა თავისი მადლიერება, ლოცვითი კავშირის აღდგენის თაობაზე, შემდეგი სიტყვებით გამოხატა:

„თქვენო მაღალყოვლადუსამღვდელოესობავ, ქრისტესმიერო ძმაო და თანამწირველო, არქიეპისკოპოსო ანტონ!

თქვენს მშვენიერ მისალმებაში ბევრი დაუმსახურებელი რამ ითქვა ჩემი მისამართით: რუსულ და ქართულ ეკლესიებს შორის ლოცვითი და კანონიკური კავშირის დამყარების უმნიშვნელოვანეს აქტში ჩემი წილი ერთი ფუტკრის მუშაობას არ აღემატება სკაში თაფლის დაშხადების დროს. მხოლოდ უფლის უსაზღვრო მოწყალებამ ჩემდამი ღირს მქნა და მომანიჭა სიხარული, ვყოფილიყავი ამ წმინდა საქმის დასრულების მონაწილე. დიდება უფალს, ყოველივე მისი ნებაა!...

ჩემი ღრმა რწმენით, ახლანდელი სიყვარულისა და სამართლიანობის ზეიმის მიზეზი მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი, უწმიდესი სერგია, მწყემსმთავარი, გამორჩეული თავისი გონებითა და განათლებით, ისტორიული ჭეშმარიტებისა და ღმრთეებრივი კანონებისადმი სიყვარულით ცნობილი, საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალური უფლებების მცოდნე და ამიტომაც ისურვა მან მშვიდობის, თანხმობის, ძმობისა და სიყვარულის მყარ ფუნდამენტზე აეშენებინა ორი დის, ორი ეკლესიის ურთიერთობის შენობა. დიდი მადლობა, მის უწმიდესობას!

მისი უწმიდესობის ნების გამომხატველი, ჩვენი მშვიდობის გამომცხადებელი, სიკეთის მახარობელი (ეს. 52,7) ხარო თქვენ, თქვენო მაღალყოვლადუსამღვდელოესობავ. წარსულში დიდხანს ცხოვრობდით ჩვენ შორის, ათეულ წელზე მეტ ხანს ამდიდრებდით ჩვენს ბავშვებს ქრისტიანული სწავლებითა და საღმრთისმეტყველო ცოდნით, ამჟამად კი იტვირთეთ რუსეთის გულიდან საქართველოს გულში მოგზაურობის მძიმე ტვირთი. გულითადი მადლობა, თქვენ!... რაც შეეხება ეკლესიის მართვასა და ჩემს დამოკიდებულებას რუსი ეროვნების მორწმუნეებისადმი, შეგიძლიათ მოახსენოთ მის უწმიდესობას, რომ პირველი ყოველთვის ემყარებოდა (და ემყარება) საღმრთო კანონებს, ხოლო მეორე (რუსებისადმი დამოკიდებულება) ნათელია: საქართველოს საკათოლიკოსოს ტერიტორიაზე არსებული რუსული სამწყსო, ჩემი საერთო ხელმძღვანელობის ქვეშ, სრულად ინარჩუნებს თავისი საეკლესიო ცხოვრების ეროვნულ წესს. ეს დამოკიდებულება გაგრძელდება მომავალშიც არა მარტო უკვე არსებულ, არამედ ახლად ჩამოყალიბებულ სამწყსოსთან მიმართებაშიც.

დასასრულ, წრფელი გულით ვაცხადებ: კეთილდღეობა და მშვიდობა, ჯანმრთელობა და საუკუნო ნეტარება და შემწეობა მიეც, უფალო, მის უწმიდესობას, მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქ სერგის და მისი ბრძნული წინამძღოლობით მავალ მწყემსმთავრებს, სამღვდელო კრებულსა და სამწყსოს. დღეგრძელნი იყვნენ მრავალყამიერ!“

საეკლესიო ზეიმის შემდეგ, ქართული და რუსული სამღვდელოება, სრული შემადგენლობით გაემართა კათოლიკოს-პატრიარქის რეზიდენციისაკენ, სადაც ტრაპეზის დროს წაიკითხეს მისი უწმიდესობის, მოსკოვის

პატრიარქის სახელზე შედგენილი მისალოცი დეპეშა:

„ძმური სიყვარულით მივიღეთ თქვენი უწმიდესობის მიერ ჩვენთან წარმოგზავნილი სტავროპოლის არქიეპისკოპოსი ანტონი. მოვისმინეთ მისგან სასიხარულო ცნობა რუსული ეკლესიის გადაწყვეტილების შესახებ. ამ ცნობამ სიხარულით აღავსო ივერიის ეკლესიის წინამძღოლის, სამღვდლო კრებულისა და ყველა ეროვნების მორწმუნის გულები. ამის შემდეგ, 31 ოქტომბერს, ჩვენს მახარობელ არქიეპისკოპოს ანტონთან ერთად, სიონის უძველეს საკათედრო ტაძარში, აღვასრულეთ რა საღვთო ლიტურგია და სამადლობელი გალობა, ჩვენ მადლობა შევწირეთ ჩვენს მწყემსმთავრს, იესო ქრისტეს, საქმის ესოდენ კეთილად დასრულებისათვის. ყოველივე ამის მიზეზი კი ბრძანდებით თქვენ, თქვენო უწმიდესობავ. გულისთადად ვლოცულობ თქვენთვის: დღეგრძელი იყავით და შეგეწიოთ უფალი თქვენს მხცოვანებაში; დაე, არ მოაკლოს წყალობა ყოვლადკეთილმა ღმერთმა თქვენს მწყემსმთავრებს, სამღვდლო კრებულსა და სამწყსოს; დაე, ღირს გვყოს ყოვლადძლიერმა უფალმა თითოეული ჩვენგანი, გვენახოს ჩვენი სამშობლო მტრისაგან საბოლოოდ გათავისუფლებული“.

ამ დეპეშაზე მოსკოვის უწმიდესმა პატრიარქმა უპასუხა შემდეგი მილოცვით:

„სიხარულით მოგუსმინე მოსკოვში გუშინ დაბრუნებულ არქიეპისკოპოს ანტონს. ძმურად ვეხვევი საქართველოს ავტოლაფალური ეკლესიის მეთაურს. დაე, ამიერიდან ლოცვაში და წმიდა საიდუმლოებში გამთლიანებულ ორ დას, ორ ეკლესიას, ქართულსა და რუსულს, ღმრთის სადიდებლად წარმატებით ეღვაწოთ ქრისტეს ერთიან სამწყსოში“.

ასე აღსრულდა, ღვთის წყალობით, დიდი ისტორიული მნიშვნელობის მოვლენა — ორი დის, ორი მართლმადიდებელი ეკლესიის შერიგება.

უფალო, დიდება და მადლობა შენდა!

საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის კალისტრატესა და ეპისკოპოსების მოკლე ბიოგრაფიული ცნობები

კათოლიკოს-პატრიარქი კალისტრატე, ერისკაცობაში — კალისტრატე ცინცაძე, დაიბადა 1866 წლის 12 აპრილს, მღვდლის ოჯახში. დაწყებითი განათლება მიიღო ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში, საშუალო — თბილისის სასულიერო სემინარიაში, უმაღლესი — კიევის სასულიერო აკადემიაში, რომელიც დაამთავრა 1892 წელს.

1893 წელს ხელთდასმულ იქნა დიდუბის ეკლესიაში მღვდლად; 1903 წელს გადაყვანილ იქნა ქაშვეთის ეკლესიაში იმავე ხარისხით; 1909 წელს მიენიჭა დეკანოზის წოდება. სხვადასხვა დროს დაკავებული ჰქონდა შემ-

დები თანამდებობები: სათაგადაზნაურო გიმნაზიის საღვთო სჯულის პედაგოგი; ლევანდოსკის სახელობის ვაჟთა გიმნაზიის საღვთო სჯულის პედაგოგი; ვაჟთა I გიმნაზიის საღვთო სჯულის პედაგოგი და თბილისის სასულიერო სემინარიის სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი. დაჯილდოებულია სხვადასხვა ხარისხის ორდენით, ანას მე-2 ხარისხის ჩათვლით. 1925 წელს აკურთხეს ეპისკოპოსად, იმპერატორულად აყვანილ იქნა მანგლისის მიტროპოლიტის ხარისხში, ბერად აღკვეცის გარეშე. 1932 წელს სამღვდლოებისა და ერისკაცთა კრების მიერ არჩეულ იქნა მცხეთა-თბილისის არქიეპისკოპოსად, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად.

კათოლიკოს-პატრიარქის გარდა საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიაში ამჟამად მოღვაწეობენ შემდეგი ეპისკოპოსები:

1. სოხუმის ყოფილი მიტროპოლიტი მელქისედეკი (შავი სამღვდლოება). ერისკაცობაში მიხეილ ფხალაძე. დამთავრებული აქვს ყაზანის სასულიერო აკადემია.

2. წილენელი ეპისკოპოსი ტარასი (კანდელაკი). მიღებული აქვს საშუალო განათლება, სწავლობდა სათაგადაზნაური გიმნაზიაში. ეპისკოპოსად კურთხევამდე წინამძღოლობდა შიომღვიმის მონასტერს.

3. ნინოწმინდელი ეპისკოპოსი დიმიტრი (ლაზარეშვილი). მიღებული აქვს საშუალო განათლება. დაამთავრა თბილისის სასულიერო სემინარია. ეპისკოპოსად აკურთხეს ბერად აღკვეცის გარეშე. ერისკაცობაში — დიმიტრი ლაზარეშვილი.

4. ეპისკოპოსი ეფრემი (სიღამონიძე). განათლება მიიღო ჯერ სასულიერო სასწავლებელში, შემდეგ თბილისის სასულიერო სემინარიაში. სემინარიის ოთხი კლასის დამთავრების შემდეგ ჩააბარა თბილისის უნივერსიტეტში. მიიღო სრული უმაღლესი განათლება. ბერად აღკვეცის შემდეგ აკურთხეს წილენის ეპისკოპოსად.

Журнал Московской Патриархии, №3, 1944.

თარგმანი თამარ ფანცულაიასი.